

Praktiski padomi 2016. gada UIN deklarācijas sagatavošanai (2. turpinājums) (1/13/17)

Šajā rakstā aplūkosim biežāk sastopamās korekcijas un klūdas UIN deklarācijas sagatavošanā, kas saistītas ar nodokļa nolietojuma aprēķinu, maksājumiem nerezidentiem, uzkrājumu kustību un ziedojuumiem.

Nodokļa nolietojuma aprēķins

Saskaņā ar UIN likuma 13. pantu nodokļa nolietojumu rēķina par katru pamatlīdzekli atsevišķi:

- ēkām, būvēm, ilggadīgiem stādījumiem;
- naftas izpētes un ieguves platformām un kuģiem;
- jaunām ražošanas tehnoloģiskām iekārtām;
- viegliem automobiljiem, motocikliem, jūras, upes un gaisa transporta līdzekļiem, kas pirkti pēc 2007. gada 11. jūnija;
- pamatlīdzekļiem, ko saimnieciskajā darbībā neizmanto vai izmanto tikai daļēji;
- nemateriāliem pamatlīdzekļiem.

Pārējiem pamatlīdzekļiem nodokļa nolietojumu rēķina par visu kategoriju kopā.

Praksē nodokļa maksātāji ne vienmēr šiem pamatlīdzekļiem nodokļa nolietojumu uzskaita par katru pamatlīdzekli atsevišķi, tādēļ klūda rodas, pamatlīdzekli izslēdzot no uzskaites.

Izslēdzot pamatlīdzekli, kam veikta atsevišķa uzskaite, vai gadījumā, kad kategorijā vairs nav palicis neviens pamatlīdzeklis, apliekamo ienākumu koriģē par starpību starp pamatlīdzekļa atlikušo vērtību nodokļa vajadzībām gada sākumā un atlikušo bilances vērtību izslēgšanas brīdī (starpību starp finanšu nolietojuma un nodokļa nolietojuma summu):

- palielina, ja starpība ir negatīva (UIN likuma 13. panta pirmās daļas 5. punkts);
- samazina, ja starpība ir pozitīva (minētās daļas 6. punkts).

Ja uzņēmums pamatlīdzeklim nav veicis atsevišķu uzskaiti un to izslēdz, tad starpība starp finanšu nolietojuma un nodokļa nolietojuma summu nav aprēķināta pareizi, jo pamatlīdzekļu kategorijā ir palikuši citi pamatlīdzekļi.

Maksājumi nerezidentiem

Ja maksājums nerezidentam par Latvijā gūtu ienākumu ir apliekams ar UIN, tad nodokli budžetā samaksā Latvijas rezidents, ieturot to no maksājuma nerezidentam, t.i., nerezidents saņem ienākumu pēc nodokļa ieturēšanas. Tomēr, ja Latvijas uzņēmums nav ieturējis nodokli izmaksas brīdī, tam ir jāpalielina savs apliekamais ienākums par bruto summu, izņemot gadījumu, kad var piemērot nodokļu konvencijas atvieglojumus.

Klūdas tiek konstatētas gadījumos, kad Latvijas uzņēmums samaksā UIN nerezidenta vietā un neveic atbilstošas apliekamā ienākuma korekcijas. Protī, ieturētā nodokļa summa, ko Latvijas uzņēmums samaksājis nerezidenta vietā, uzņēmumam ir izdevums, kas nav saistīts ar saimniecisko darbību, tāpēc šai summai jāpiemēro koeficients 1,5 un jāuzrāda deklarācijas 2.1. rindā.

Uzkrājumu kustība

Apliekamo ienākumu koriģē par uzkrājumu pieaugumu vai samazinājumu. Uzkrājumi ir saistības, kas attiecas uz pārskata gadu vai iepriekšējiem gadiem un gada pārskata sastādīšanas laikā ir paredzamas vai zināmas, bet kuru apjoms vai saistību rašanās vai segšanas datums nav skaidri zināms.

Praksē nodokļa maksātāji bieži vien uzkrājumus jauc ar uzkrātām saistībām.¹ Piemēram, uzkrāta saistība ir 2016. gada decembra telekomunikāciju rēkins, kas saņemts 2017. gada janvārī. Uzkrātās saistības ir līdzīgas uzkrājumiem, taču atšķirībā no uzkrājumiem to apmēru un maksāšanas termiņu ir iespējams noteikt precīzāk. Apliekamo ienākumu nekoriģē par uzkrātajām saistībām.

Veicot apliekamā ienākuma korekciju par uzkrājumu kustību, ir jāņem vērā peļņas vai zaudējumu aprēķinā faktiski iekļautais palielinājums vai samazinājums. Nodokļa maksātāji mēdz koriģēt apliekamo ienākumu par uzkrājumu atlikumu bilancē.

Ziedojuumi

Nodokļa maksātājiem ir tiesības samazināt aprēķināto UIN par 85% no summām, kas ziedotas UIN likuma 20.¹ panta pirmajā daļā minētajām iestādēm un organizācijām. Kopējā nodokļa atlaidē nedrīkst pārsniegt 20% no taksācijas gadā aprēķinātā UIN.

Tā kā ziedojumu izmaksas nav saistītas ar saimniecisko darbību, par veiktajiem ziedojuumiem vispirms jāpalielina apliekamais ienākums deklarācijas 2.2. rindā, nepiemērojot palielinošo koeficientu 1,5 – praksē uzņēmumi to bieži vien neievēro un norāda ziedojuuma summu tikai 83. rindā.

Ziedojojot organizācijai, kura neatbilst 20.¹ panta pirmās daļas noteikumiem, uzņēmums nav tiesīgs piemērot atlaidi par ziedojuumiem, turklāt ziedotā summa jādeklarē kā ar saimniecisko darbību nesaistīts izdevums, piemērojot koeficientu 1,5.

Jāņem arī vērā, ka atlaidi par ziedojuumiem uzņēmums nebūs tiesīgs piemērot, ja taksācijas perioda otrā mēneša pirmajā datumā tā nodokļu parāda kopsumma pārsniegs €150.

¹ Uzkrāta saistība ir no pagātnes notikuma izrietoša tagadnes saistība, kuras vērtība un rašanās vai segšanas laiks ir samērā precīzi zināms, bet darījums vēl nav pamatots ar dokumentu.